

‘Ik sta onbewust in contact met al mijn voorgangers’

Haar werk gaat over mensen en hoe ze een speelbal kunnen zijn van hun ideeënwereld en verbeeldingskracht, hun omgeving en de natuur. Iedere keer opnieuw daar een vorm voor zien te vinden, is als lopen door een nieuw gebied. Zo vat beeldend kunstenaar Mariëtte Linders (64) haar werk samen. Tijdens ons gesprek komen de parallellen met yoga meer dan eens naar voren.

Door **Heidi Vandamme** Fotografie **Henk Tromp**

Van alle kunstvormen is tekenen de meest rechtstreekse techniek. Hoofd, hand, oog, papier, en het ontstaat.

Bij alle andere media zit er meer tussen. Tekenend is heel persoonlijk.’ Haar vertrekpunt is veelal de kunstgeschiedenis en filosofie. Omdat ze voor een groot gedeelte het effect kent van het gebruik van een expressieve techniek registreert ze als het ware haar tekeningen. En kiest ze de stijl waarvan ze vindt dat die bij het onderwerp van dat moment hoort. ‘Zoals je bij yoga verschillende startpunten hebt – slaapyoga, sportyoga, kundalini, tantra, etc. – heb je als kunstenaar ook allemaal ingangen waaruit je kunt kiezen.’

Tekenen als performance

Een jaar lang maakte ze bijvoorbeeld tekeningen op mensgroot formaat als een soort performance. De impact op de toeschouwer is bij dergelijk werk beduidend groter dan wanneer je voor een kleine tekening staat. Met zichzelf maakte ze hier vooraf duidelijke afspraken over: alle lijnen zijn goed, dus ze blijven allemaal

staan. ‘Tijdens het proces kom je echter een boel weerstand tegen. Net als bij yoga. Maar, als je een houding goed uitvoert en je doet hem traag en blijft er een flinke tijd in, dan word je beloond en komt er iets vrij. Zo is het ook met tekenen: het voelt als een bevrijding.’ Het resultaat is vaak erg fysiek en schrikt sommige mensen af. Ze krijgt ook weleens het verwijt emoties te manipuleren. Mariëtte relateert: ‘Wat gebeurt in de persoon gebeurt in de persoon: ik maak een tekening; meer doe ik niet.’

Brug naar de toeschouwer

Naarmate ze meer ervaring heeft, vindt ze het prettig om zoveel mogelijk een brug te kunnen slaan naar de toeschouwer. Fysiek kon ze het ook niet meer aan: grote tekeningen vergen ontzettend veel van een kunstenaar. Ze probeert altijd dicht op de tijd te zitten en zoekt daarbij naar de kortste route voor het duidelijkste beeld. Voor haar meest recente serie *krssj...arghh* gebruikte ze bijvoorbeeld strips uit de jaren vijftig en krantenfoto's als een soort mal:

dat zorgt bij de meeste mensen voor onmiddellijke herkenning. En dan kun je heftige beelden maken terwijl ze nog goed te bekijken en te verteren zijn.

Contact met andere wereld

Haar medekunstenaars verbazen zich weleens over haar manier van werken. ‘Als ik ga tekenen, ga ik als het ware met mijn hand door de voorstellingsruimte heen, naar een enorm beeldarchief. Tegelijkertijd ben ik aan het tekenen. Ik sta onbewust in contact met al mijn voorgangers. Als ik mezelf de gedachte toesta dat daar

‘Tekenen vergt net als yoga een bepaalde concentratie, noem het een soort alertheid die doet waarnemen’

Acceptatie

In de loop der jaren is ze vriendelijker geworden voor zichzelf en weet ze haar energie beter te doseren. De jongehonderigheid waarmee ze vroeger iets duidelijk wilde maken, heeft ze vervuild voor acceptatie. ‘Het is een gezonde uitdaging om te werken vanuit wie je bent en wat je kunt, en daarbij trouw te blijven aan jezelf.’ Die ervaring draagt ze graag over aan studenten, die vaak vastzitten in een concept dat ze denken te moeten hebben, maar ook aan kunstenaars die al langer bezig zijn. Ze leert hen om niet bang te zijn: niet voor de kunstwereld en niet voor de mening van anderen, maar ook niet om dingen te maken waarvan ze niet onmiddellijk weten wat ze zijn. ‘Ik leer ze omgaan met het onbekende.’

Kunst als kogellager

Naast een grote eigen productie is kunst voor Mariëtte de belangrijkste manier om zich te verhouden tot de wereld. Ze ziet kunst als de kogellager tussen haar en de wereld. ‘Goede kunst brengt je in contact met een wereld die de alledaagse werkelijkheid overstijgt. Je maakt iets nieuws mee waardoor de wereld er anders uitziet en groter is geworden. Dat is niet in woorden te benoemen, maar het is er wel degelijk.’ En zo is het ook met haar eigen werk. Op een bepaald moment is het af. Dat voelt ze en dat weet ze. Dat leert de ervaring. ‘Dan is het er ineens. Het is ontstaan, het mag de wereld in en het krijgt een naam.’

Kijk ook op:
mariettelinders.nl

een wereld is, dan kan ik tekenen.’ En wederom ligt de vergelijking met yoga en mindfulness om de hoek. ‘Alsof je je een plekje in je hoofd voorstelt waar je bent en vandaaruit die wereld alsmat groter maakt tot je bij de rand van je huid bent en de ruimte vandaaruit dan nog groter maakt. Tekenend vergt net als yoga een bepaalde concentratie, noem het een soort alertheid die doet waarnemen.’

Nieuwe beeldelementen

Een serie kan bij haar jaren liggen broeden. Het kan een zin of woord zijn of iets wat ze heeft gezien. Een mooi voorbeeld is de serie *Figures and flags*. Die is ontstaan aan het eind van een

Koninginnedag en laat haar fascinatie zien voor uiteenvallende massa's. Als een bijeenkomst stopt, horen mensen niet meer bij de groep, maar zijn het ook nog geen individuen. Ze wilde al langer in een tekening dwalen door een soort massa, zodat ze zich in de tekening niet meer kon oriënteren. Zo zijn 86 tekeningen ontstaan uit één ‘moedertekening’. Door foto's te maken van deze tekening, ze te printen en daarop door te tekenen, ontstonden nieuwe beeldelementen. En daarmee een spanningsveld: hoeveel lichamen zie je nu, wat zit waar aan vast? Het was een grote uitdaging om hiermee te spelen en dingen te ontdekken die ze van zichzelf tekenend niet kende.